

ΤΟ ΠΑΣΚΑ ΤΟΥ ΜΟΣΚΟΠΟΥΛΟΥ.

Ο Μοσκόπουλος εΐτανεπραματευτής. Και τιπραματευτής. Ήξαιρεπολλάγράμματα. Τόσα πού έγραφε και βιβλία. Αύτος ιστόρησε τήν Ιστορία του Παπουκόντογλου, του Τζελέπη, πού ό γυιός του σκοτώθηκε από τούς κλέφτες γυρίζοντας από ταξειδι. Πήγε ν' αγοράσει ζώα στη Βουλγαρία με γεμάτο τό κεμέρι. Τι Ιστορία άληθινά τρομαχτική! Και τήν Ιστορήσε με τόση τέχνη και τόση ευκαλία!

Τόν θυμάμαι όταν σκυμμένος στο γραφείο τουπραματευτικού του έγραφε. Βαστούσε ίσια τήν πένα κέσερνε κάτι μακρονούρικα ψιλά γράμματα. Θαρρείς κ' εΐταν τελέσε στη γραμμή και λόγχεσ οί ούρες σε παράταξη, Κείνο τό ρά κατέβαζε τήν ούρά του ως κάτω, πού περνούσε τις δύο γραμμές ένα τό κεφάλι του στεκότανε σαν κεφάλι καρφίτσας.

Από τά μικρά τω χρόνια εΐταν ό αγαπημένος του πατέρα του κέγινε με τη βοήθειά του έμποροςπραματευτής. Ήξω από τό σπίτι του ό πατέρας του τούστησε ένα μαγαζι δίπατο, όπου πουλούσε πανιά και μπασμάδες και τρίπλίκια και φελεκένια και χουμαγιά, ψωνίζοντας από τήν Πόλη ίσια. Έτσι έκανε τό χρόνο δυό φορές ταξειδι στην Πόλη. Σ' ένα τέτοιο ταξειδι του έφερε και του μικρού του γυιού ένα καπέλλο, πού τδδειχνε ή γυναίκα του στον κόσμο, μά πού δε μπόρεσε να του τό φορέσει από φόβο και ντροπή ν' αλλάξει τό φέσι του.

Σαν ξέπεσε ό Μοσκόπουλος στο εμπόριο με τά χρόνια, γιατί εΐτανε άνθρωπος «των γραμμάτων» κι' όχι γι' άλισβερίσι, πάλι με τά γράμματα έζησε τά παιδιά του.

Ο πατέρας του πιά εΐχε πεθάνει, ή μάνα του κι' αύτη σχωρέθηκε και μόνος τώρα κυβερνούσε κληρονόμος, τό σπίτι του πατέρα του. Ένα σπίτι του παλιού καιρού. Τρεις μεγαλόπορτες στο δρόμο έδειχναν πόσο ήταν άρχοντόσπιτο. Θύρες, πού δέχονταν ανοίγοντας τούς ληνούς και τό μαξουλι δλο. Άριστερά ένα πηγάδι σκεπασμένο μ' ένα έξώστη πλάι γιαμάτον γλάστρες' μιά αύλη μεγάλη με τόν μπαχτσέ και στην αύλη δυό στίτια, με τά παράθυρα στον μπαχτσέ,

Ποδύμωρον
Παπακόντογλου
Παπακόντογλου
Θέση.
Άθην 1937-8
«Άρχοντα
Λαοφιλία
Παπακόντογλου
Θυροφύλακ
τ. ΔΙ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

— τὰ σπίτια τότες δὲν εἶχαν παράθυρα στὸ δρόμο — καὶ τὶς περι-
κοκλάδες καὶ τοὺς κισσοὺς σκαρφαλωμένους ὡς τὰ κεραμίδια ἀπὸ
τὰ καφασωτὰ παράθυρα. Θαρρεῖς καὶ τῶχω μπροστά μου τὸ σπίτι
τοῦ Μοσκόπουλου, ἀρχοντικό καὶ κόμοδο.

Ἐκεῖ μέσα μεγάλωσε ὁ Μοσκόπουλος, μεγάλωσε καὶ τὰ παιδιά
του. Τὸ γυιό του καὶ τὶς κόρες του. Τὴ ζωὴ του τὴν πέρασε ἀρχον-
τικά σὰνπραματευτῆς, πού κέρδιζε πολλὰ κι' ἀβγάτιζε τὴ μοιρασιά,
πού πήρε ἀπὸ τὸν πατέρα του.

Μὰ τὰ χρόνια σὰν τοῦρθαν δίσεχτα, λίγο—λίγο ὁ Μοσκόπουλος
ἄρχεψε νὰ λιγοστεύει τὴνπραμάτεια του. Ἐκοψε καὶ τὰ ταξείδια
τῆς Πόλης. Τώρα ψούνιζε ἀπὸ τὴν ἀγορὰ καὶ γιόμιζε τὸ μαγαζί του
ἀπ' ὅ,τι τοῦδινε ὁ Καραμανλῆς ἢ ὁ Τασσιῖδης, οἱ μεγάλοι πρα-
ματευτάδες. Τὶ τὸν κυνηγοῦσε στὴ ζωὴ του καὶ τοῦφερνε τὶς ἀτυχίες;
Μέρα μὲ τὴν ἡμέρα πήγαινε χειρότερα. Καὶ στὰ χρόνια, πού ξετί-
ναζε ἡ γυναῖκα του ἡ Πουλίνα τὰ παιδιά τῆς—σὰν τὴ κλῶσσα τὰ
κλωσσόπουλά τῆς—ἐκεῖνος ξέπεφτε κ' ὄλο ξέπεφτε.

Τὸ σπίτι τοῦ Μοσκόπουλου πήγαινε κατὰ διαβόλου. Ρῆμαζε καὶ
χανότανε στὰ χρέη καὶ στὴν ἀνάγκη. Κι' ὁ Χάρος δὲν τὸν ἀφήκε
ἀχτύπητο. Τὸ παλλικάρι τοῦ Μοσκόπουλου ἔπεσε ἀπὸ χτικιὸ κάτω
καὶ δὲν ἐνασηκώθηκε. Πάνω ἀπὸ τὸ θῆσιμά του γκρεμίστηκε σὲν τὴ
θαλ' καὶ συγκορμὰ ἀπλώθηκε. Ὁ Μοσκόπουλος μὲ τὸ χεῖρ τοῦ χάραξε
στὸν τάφο του πάνω: «Ἐυθὰς κείται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Μενέ-
λαος Μοσκόπουλος· ἐγεννήθη τῆ 9 Μαρτίου 1832 καὶ ἔθανε τῆ 24
Νοεμβρίου 1902».

Ἦξαιρε ὁ ἴδιος νὰ χαράξει καὶ στὴν ἀρχαία γλῶσσα κανένα
ἐλεγεῖο, μὰ ποιὸς θὰ τῶνοιωθε; Καὶ ἔτσι ἀρκέστηκε σαυτό.

Ὁ πόνος τοῦ χαμοῦ, ἡ πίκρα τῆς δουλειᾶς, τὸ ἐρείπωμα τοῦ
σπιτιοῦ τῶν Μοσκοπουλέων, τοῦ χάραξε στὸ μέτωπο κάμποσες
γραμμές. Τὰ κακὰ δὲν περνοῦν χωρὶς σημάδια. Μὲ τὸν καιρὸ ἔκλεισε
καὶ τὸπραματευτάδικο. Καὶ τότες ἀπηλπισμένος χτύπησε τὴν πόρτα
τοῦ πασαῦ ζητῶντας δουλειά. Καὶ ὁ πασαῦ τὸν ἔστειλε στὴν Ἄνα-
τολὴ ἄ ζ ἄ, νὰ ποῦμε πάρεδρο δικαστικό. γιὰ τὰ τούρκικα πού
ἤξαιρε καὶ τὴ μάθηση πού εἶχε. Ἐκεῖ μακρὰ στὰ βάθη τῆς Ἄνα-
τολῆς πέρασε τὰ χρόνια του. Μεγάλωσε τὶς κόρες του καὶ πάντρεψε
τὴ μεγάλη καὶ σπούδασε τὶς μικρές. Ἄλλη γράμματα, ἄλλη τέχνη.
Ἰπάλληλος τῆς Τούρκικης δικαιοσύνης ἔζησε—καλόζησε καὶ πρόκοβε
τὰ παιδιά του.

Μὰ ἦρταν πάλι καιροὶ κακοί. Χρονιές βαρεῖες καὶ δίσεχτες. Ἡ
Τουρκία πήρε τὸν κατήφορο. Βάζοντας σχέδιο ν' ἀποδιώξει τὸν

Ἐλληνισμό ἀπὸ τὴν Ἀνατολή, ἄρχεψε νὰ βαρύνει τὴ ζωὴ τοῦ κόσμου. Σήκωνε χωριά ἀπὸ δῶ κεῖ, χαλοῦσε πολίτες, ἔσβυνε ἀπὸ τὸ χάρτη τὴ μιὰ πολιτεία κι' ἀνάστανε ἄλλη μακριὰ ἀπὸ τὴ θάλασσα. Ὁ Ἐλληνισμὸς χαροπάλευε. Σὲ μιὰ τέτοια μπόρα κι' ὁ Μοσκόπουλος διωχμένος ἀπὸ τὸ ἀζαλίκι του καταστάλαξε στὴν Πόλη. Ἐκεῖ δοκίμασε τὴν μεγάλη πίκρα τῶν ἀνήμπορων γηρατειῶν καὶ τὴν ἀπελπισία τῆς ἀτυχίας του. Στὴ ζωὴ του πάντα ἄβουλος καὶ δειλός, πάντα νοσταλγὸς τῆς παλιᾶς ζωῆς στὸ σπῖτι τῶν Μοσκοπουλέων, τώρα δοκίμαζε ἕνα μεγάλο σπάσιμο τῆς ψυχῆς. Μέσα στοὺς δρόμους τῆς Πόλης ἔφερνε τὸ πόδι τρεμάμενο καὶ τὴν ψυχὴ χτυπημένη ἀπὸ τὸ φόβο τῆς ζωῆς. Συλλογιζότανε πῶς θὰ ζήσει κι' αὐτὸς καὶ τὰ κορίτσια του. Ὁ γαμπρός του πέθανε, ἡ κόρη του χήρα ἀκολούθησε κι' αὐτὴ τὸν πατέρα της, γιὰ νὰ γεμίζει τὸ ποτήρι τῆς πίκρας του.

Εἶτανε τὸ ὑστερνὸ μεγαλοβδόμαδο τῆς ζωῆς του. Ἡ Πόλη ἀκόμα δὲν καλοκατάλαβε τί πάθαινε ὁ κόσμος, δὲν εἶχε ἐπαρχίες τῆς Ἀνατολῆς. Ζοῦσε μέσα στὰ ὑπερκόσμια κάλλια τῆς κι' ἀνάπνεε ἐλευθερία μὲ τὸν ἥσκιο τοῦ Πατριάρχῃ. Σὲ τέτοιες μέρες φαινότανε ἀκόμα πιὸ πολὺ τοῦ Ἐλληνισμοῦ ἢ ἀνάστη κι' ὁ ὄγκος. Χιλιάδες σκέψεις, σὰν παταλούδες, ἀπὸ μέρες τώρα περνοῦσαν μέσα ἀπὸ τὸ μαστὸ τοῦ Μοσκόπουλου πετώντας. Μὲν αὐτὸς μὲ τὸ βάρος τῶν φροντίδων του μόλις ἔσερνε καταπικραμένος τὸ βῆμα του στὰ στενὰ καλντερίμια τοῦ Φαναριοῦ. Κάποτε βάλωνε ὁ νοῦς του βαρειά καθόντας στὸ καφενεῖο. Καὶ μιλοῦσε μασχός του καὶ μὲ χίλιους σπασμούς στὸ πρόσωπο ἔδειχνε τὴν ἀγωνία τῆς ψυχῆς του.

Αὐτὸς νοικοκύρης παντοτεινὸς στὴ ζωὴ του, ἀπὸ τὸ σὸί τῶν Μοσκοπουλέων—τὸ στερνὸ βλαστάρι, ποὺ γεύτηκε τάγαθὰ τῆς κληρονομιάς ὡς τὸν πάτο—τώρα στὰ γεράματά του μὲ μιὰ τσόρμα κορίτσια—τὸν γιὸ τὸν σαβάνωσε μὲ τὸ χέρι του—δίχως παρά, δίχως ἐλπίδα μέσα στὴν Πόλη, τὴ μεγάλη καὶ τὴν ἄγνωστη κοινωνία ἄγνωστος κι' αὐτὸς στρατοκόπος, κουρασμένος, κατατσακισμένος. Συλλογιζότανε καὶ μονολογοῦσε κι' ἔσπανε τὸ πρόσωπό του καὶ μὸρφαζε σὰν νὰ τὸν ἐδάγκωναν χίλια φείδια καὶ χίλιες ὀχιές μαζί. Μποροῦσες κοντὰ του νὰ ψαρέψεις τὰ λόγια του, τίς σκέψεις του.

Οἱ γιορτὲς τοῦ μάτωναν τὴν ψυχὴ. Ὅταν ἦσαν τὰ Χριστούγεννα ἢ πίκρα του εἶχε φουντώσει. Τὶς μέρες αὐτὲς συλλογιέται πλειότερο κανένας τὸν ἑαυτό του, τὰ βάσανά του, νοιώθοντας γύρω του, δυστυχισμένος αὐτὸς, νὰ φουντώνει ἡ χαρὰ τοῦ κόσμου. Μὰ τότε μπόρεσε νὰ παλαίψει μὲ τὸν πόνο του. Εἶχε ἀκόμα καὶ μερικὰ χρυσὰ ποὺ ἕνα—ἕνα τὰ ξεροκούκκιζε. ὅπως τὸ κομπολόγι του.

ΑΚΑΔΗΜΙΑΝ

(ΤΟΥ ΑΛΚΙ ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ)

